

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Liutprandi Ticinensis Diaconi Opusculum, De Vitis
Romanorum Pontificum**

Liutprandus <Cremonensis>

Moguntiae, 1602

XLII. S. Innocentius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11115

stolam scripsit, in qua eorum consultis ratione certa respondet, videlicet Apostolica auctoritate mandat, & prohibet, ne cum in Ecclesia sancta Evangelia recitantur, sacerdotes & cæteri sedere præsumant, sed venerabiliter curui dominica verba intentè audiant, & fideliter adorent. Similiter prohibet transmarinum hominem ad honorem clericatus admitti, nisi quinq; aut eo amplius Episcoporum chirographis designatum, quia multa per subreptionem euenire solent, ideò & hæc summopere cauenda sunt. ITEM Manichæos, qui tunc erant, non recipiendos, nec cum eis vllatenus participandum esse mandat, priusquam ad rectam conuertantur fidem. Hic obiit 5. Kalend. Maii.

De cons. dist. 2. c. apostolica. Dist. 98. c. transmarinos.

XLII.

S. INNOCENTIVS.

A. ccccii.

INNOCENTIVS, natione Albanus, ex patre Innocentio, se-
dit annos 15. menses 2. dies 21. Hic decretalem^a epistolam De-
centio Eugubino Episcopo scripsit, in qua eum de multis consu-
lentem catholicè instruit, ita incipiens. *Si instituta Ecclesiastica, ita
vt à beatis Apostolis sunt tradita, integra vellent seruare domini sacerdotes,
nulla diuersitas, nulla varietas in ipsis ordinibus & consecrationibus haberetur.
Sed dum vnusquisq;, non quod traditum, sed quod sibi visum fuit hoc
existimat esse tenendum, inde diuersa in diuersis locis vel Ecclesiis, aut
teneri, aut celebrari videntur, ac fit scandalum populis. Qui dum nesciunt
traditiones antiquas humana presumptione corruptas, putant sibi, aut * Ec-
clesiis non conuenire, aut ab Apostolis, vel Apostolicis viris contrarietatem
inductam. Propter hoc oportet omnes sequi quod Romana Ecclesia custodit, à
qua eos principium accepisse non est ambiguum.* Ostendit igitur quid in
singulis, vnde eum consuluerunt, facere debeant. Videlicet man-
dat pacem post confecta mysteria dandam esse, vt per hoc constet
populum ad omnia, quæ in mysteriis aguntur præbuisse consen-
sum. Item præcepit, vt prius oblationes in Missa commendentur,
postea verò eorum nomina, quorum oblationes sunt, recitentur.
Item de consignandis infantibus, dicit manifestum esse non ab a-
lio, quàm ab Episcopo fieri licere, quia licet presbyteri sint sacer-
dotes, Pontificatus tamen apicem non habent.

^a epist. 1.^{*} Ecclesias.^{1.} De cons. dist. 2. c. pacem.^{2.}^{3.} De cons. dist. 4. c. presbyteros.^{de cons. dist. 3. c. sabbatho.}

Sabbatho verò esse ieiunandum ratione euidenti demonstrat, quia si sexta feria propter passionem Domini ieiunamus, sabbathū prætermittere nō debemus, quia inter tristitiam passionis & lætitiā resurrectionis videtur inclusum: & Apostolos cōstat biduo isto

in mœtore fuisse, quod non est dubium, & in tantum eos ieiunasse biduo memorato, vt traditio Ecclesiæ habeat isto biduo Sacramenta penitus non celebrari. Quæ forma vtique per singulas est tenenda hebdomadas propter id, quod memoratio diei illius semper est celebranda. Quod si putatur semel & vno sabbatho ieiunandum, ergo & Dominica & quinta feria semel in Pascha vtique erit celebranda. De fermento autem, quod à Papa confectum Romæ per titulos Dominica die per acolythos mittebatur, quia ipsa die presbyteri propter plebem sibi creditam cum ipso conuenire non poterant, diem alibi per parrochias non esse faciendum, quia sacramenta non longè sunt portanda. De his verò baptizatis, qui postea dæmonio, aut vitio aliquo, aut peccato interueniente arripiuntur, dicit, nec à presbytero, nec à diacono debere nec posse consignari, nisi Episcopus præceperit, quia manus imponendæ nõ sunt, nisi Episcopus auctoritatem dederit id efficiendi, propterea, quia longè positus difficulter sæpe ad Episcopum deduci potest.

7.
De cons. dist.
3. c. de pœnitentibus.

8.
Iac. 5.

9.
Dist. 95. c. illud.

10.
in epist. 2.

11.
Dist. 64. c. extra.

DE pœnitentibus autem, qui ex grauioribus commissis, siue ex leuioribus pœnitentiam gerunt, iuxta Romanæ Ecclesiæ cõsuetudinem quinta feria ante Pascha remittendum eis esse demonstrat, si nulla iuterueniat ægritudo. Si verò quis ægritudinem inciderit, & vsque ad desperationem deuenerit, ei est ante tempus Paschæ relaxandum, ne de hoc seculo absque communione discedat. DE hoc verò, quod in epistola Iacobi legitur. Infirmatur quis in vobis, &c. dicit non esse dubium de ægrotantibus fidelibus accipiendum esse & intelligendum, qui sancto oleo Chrismatis perungi possunt, quo ab Episcopo consecrato, non solum sacerdotibus, sed omnibus vti Christianis licet in sua suorumq; necessitate, & quod presbyteris licere non est dubium, Episcopis esse licitum, non est ambiguum. Sed de presbyteris id circò dictum est, quia Episcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non possunt. Ad quos autem volunt ire & vngere, licenter possunt. Pœnitentibus tamen illud infundi non potest, quia genus est sacramenti. Nam quibus reliqua sacramenta negantur, quomodo vnum genus putatur posse concedi?

ITEM præscriptus Papa baliã Victricio Rothomagensi Episcopo scripsit Epistolam propter quosdam, qui eo in tempore ignorantia vel desidia non tenebant Ecclesiasticam disciplinam, & plurima non præsumenda præsumebant: in qua mandat & præcipit, ne extra Metropolitanani Episcopi conscientiam vllus audeat ordinare Episcopum. Integrum enim est iudicium, quod plurimorum sen-

rum sententiis confirmatur. Nec vnus Episcopus præsumat ordinare Episcopum, ne furtiuum beneficium præstitum videatur. Hoc & à Nicæna Synodo constitutum, atque definitum. **ITEM**, si quis post remissionem peccatorum cingulum militiæ sæcularis habuerit, ad clericatum admitti prohibuit. **ITEM** præcepit, vt si fortè causæ vel contentiones inter clericos, tam superioris, quam inferioris ordinis exortæ fuerint, iuxta Nicænam Synodum congregatis eiusdem prouinciæ Episcopis iurgium terminetur, nec sine præiudicio Romanæ Ecclesiæ alicui liceat relictis his sacerdotibus, qui in eadem prouincia Ecclesiam Dei nutu gubernant, ad alias conuolare prouincias. Quod si quis fortè præsumperit, cum ab officio clericatus submoueri, & iniuriarum reum ab omnibus iudicari iussit. Si autem maiores causæ in medio fuerint deuolutæ ad sedem Apostolicam, sicut Synodus statuit, post Episcopale iudicium referendas eas esse mandauit.

ITEM in eadem sanciuir, sicut & Siricius fecerat, vt clericus viduam mulierem non ducat vxorem, ne hoc præiudicio impeditus ad sacerdotium peruenire non possit. Item, vt laicus, qui ante baptismum, seu postea, mulierem viduam duxit vxorem, ne postea admittatur ad clerum præcepit, quia eodem vitio videtur exclusus. In baptismo enim peccata dimittuntur, non tamen acceptæ vxoris consortium relaxatur. **ITEM**, ne is qui secundam ducit vxorem, clericus fiat, quia scriptum est. Vnius vxoris virum. & iterum. Sacerdotes mei semel nubant. Item, vt de aliena Ecclesia clericum ordinare nullus vsurpet, nisi eius Episcopus precibus exoratus concedat. Hoc etiam Synodus Nicæna constituit, vt abiectum ab altero clericum altera Ecclesia non recipiat. Item vt venientes à Nouatianis, vel Montensibus, per manus impositionem suscipiantur, quia, licet ab hæreticis, in Christi tamen nomine sunt baptizati, præter eos, qui à nobis ad illos trās-euntes baptizati sunt. Hi, si resipiscentes ad nos redierint, sub longa pœnitentiæ satisfactione admittendi sunt.

ITEM, omninò seruari iubet, vt sacerdotes & Leuitæ cum vxoribus suis non coëant, quia si sacerdos, cui orandi & sacrificandi iure officium est, carnali concupiscentia fuerit contaminatus, quo pudore sacrificare vsurpabit, aut qua conscientia, quo merito exaudiri se posse credit, cum dictum sit, Omnia munda mundis: coinquinatis autem & infidelibus nihil est mundū. De monachis autem, qui ad clericatus ordinem peruenerint, iubet, non debere eos à priori proposito deuiare, quia sicut in monasterio fuit, & quod

11. diu seruauit, modo in meliori gradu positus non debet amittere. Item mandat, vt ex curialibus, id est, qui aliquibus publicis functionibus occupati, iure ad curiam retrahi possunt, ad clericatum admittantur. De Virginibus velatis, si postea publice nupserint, vel clanculo corrupte fuerint, mandauit non admittendas esse ad agendam pœnitentiam, nisi hi, quibus se iunxerant, de mundo recesserint, quia iam de laicis adulteris hæc forma seruatur. Sententia autem ista valde seuera, & timenda nimis quam multorum casu nostris temporibus necessario mitigari oportuit, alioquin multi salubris pœnitentiæ solatio destituti impœnitenti corde vitam finirent. His autem virginibus, quæ nondum velatæ sunt, sed in virginitatis tamen proposito se permanere simulauerunt, si forte nupserint, aliquanto tempore pœnitentiam agendam esse dicit, quia sponsio earum à Domino tenebatur: quia si viduæ, quæ à viduitatis proposito discesserunt iuxta Apostolum damnationem habent, quia primam fidem irritam fecerunt, quanto magis virgines, quæ prioris promissionis fidem frangere conatæ sunt.

Item prænominatus Papa aliam scripsit epistolam Exuperio Tholosano Episcopo, in qua ei rescribit illos diaconos, aut presbyteros, quos esse incontinentes filii generati prodiderunt, omni honore Ecclesiastico esse priuandos, sicut & Siricius Papa fecerat, nec ad aliquod tale ministerium admittendos esse, quod sola continentia oportet impleri. His autem, qui omni tempore incontinentiæ voluptatibus dediti tantum in extremo vitæ suæ pœnitentiam simul & reconciliationem communionis exposcunt: quamuis iuxta priorem consuetudinem pœnitentia quidem concederetur, sed communio negaretur, cum pœnitentiæ communionem tribui iussit, vt vel in supremis permittente Salvatore nostro à perpetuo exitio vindicentur.

DE his verò, qui aut tormenta sola exercent, aut etiam capitalem sententiam proferunt, respondet, nihil à maioribus diffinitum esse, ideò quia meminerant has potestates fuisse à Deo concessas, & propter vindictam noxiorum gladium fuisse permissum, & Dei ministerium datum esse in huiusmodi vindicem, & ita se tenere, sicut vsque ad ipsum seruatum est, ne aut disciplinam euertat, aut contra auctoritatem Domini videatur venire. Viros autem cum vxoribus adulteris non conuenire, sicut & ipsæ cum ipsis faciunt, si ipsi adulterium committant, non alia de causa fieri dicit, nisi quia latentia peccata non habent vindictam. Non enim mulieres viros suos facile de adulterio, sicut viri mulieres accusant: idcirco

Dist. 51. c. frequenter.

27. q. 1. c. que Christo.

27. q. 1. c. ne vero.

1. Tim. 5.

epist. 3. Dist. 28. c. p. possisti.

28. q. 4. c. que sum est. Rom. 13.

32. q. 5. c. Christiana.

circò virorum latente commisso, non facilè quisquam eorum ex suspicionibus summouetur: submouebitur autem, si eius flagitium fuerit detectum. Sed quamuis par sit causa, interdum tamen probatione cessante vindictę ratio conquiescit. Illum verò, qui preces dicit, & alicuius mortem vel sanguinem de reatu à Principibus poscit, immunè esse dicit, ideo quia Principes nunquã sine cognitione concedunt, sed ad iudices commissa ipsa vel crimina semper remittunt, vt cognita causa vindicentur. Quæ cum quæsitore fuerint delegata, aut absolutio, aut damnatio pro negotii qualitate proferitur, & dum legū in improbos exercetur auctoritas, erit dictator immunis. Illos verò, qui interueniente repudio, alii se matrimonio copularint, affirmat sine dubio in vtraq; parte adulteros esse, quia quamuis coniugium desolatum, vel dissolutum esse videatur, non possunt tamen adulteri non videri, qui vxore viuente ad aliam copulam festinarunt, in tantum, vt etiam hæ personæ, quibus tales coniunctæ sunt, commisisse videantur adulterium.

ITEM Felici Nucерiano Episcopo prænominatus Papa aliam scripsit decretalem epistolam, in qua ei de indigentia clericorum querimoniam facienti, cum aliquos *murcos, aliquos digamos habere diceret; respõdet illum, qui volens partem digiti sui absciderit, iuxta canones non posse admitti ad clerum: illum verò, cui aliquo casu contigit, & clericum fieri posse, & inuentum abiici non posse asseruit, quia in illo voluntas est iudicata, in isto verò casus veniã meruit. Digamos autem, sicut & superius scriptum est, omninò abiiciendos esse mandauit. Laicos autem illos, ad clericatus sortē posse admitti non vetuit, qui sic se post baptismum instituerunt, vt eorum opinio in nullo vacillet, & clericis ac monachis adhæserint, & concubinam aut pellicem non nouerint, & in bonis operib. vigilarint. Illos verò, qui militiæ seruierunt, aut in secularibus causis agendis versati sunt, aut administrarunt, assumendos esse prohibuit.

IDEM prædictus Papa in illa epistola, quam Maximo & Seuerio Episcopis destinauit, iubet presbyteros illos, qui in presbyterio filios procreasse dicuntur, debere in medio collocari, discussisque obiectionibus, quæ ipsis presbyteris impinguntur, si conuinci poterunt, à sacerdotali officio remoueri, quia qui sancti non sunt, sancta tractare non possunt. Laudat etiam in eadem laicum, qui à talibus Ecclesiam pollui non patitur.

Idem sæpèdictus Pontifex in epistola, quam Apulis Episcopis, Macedonio videlicet & Marino scripsit, præcepit, si constiterit clericum pro suis criminibus egisse pœnitentiam, ab omni

clericatus officio remouendum, ita scilicet, si post pœnitentiam ad maiorem gradum tendere nititur. ET in eadem arguit Episcopos, qui dum aut amicis, aut obsequentibus gratiam præstare nituntur, religionem violant, ordinesq; corrumpunt, & sic euenit, vt indigni quiq; honores suscipiant Ecclesiasticos, & admittantur ad clerum, qui nec inter laicos dignum locum habere merentur.

^g epist. 7.

35. 9. 9. c. gra-
ue.

* grauius &
sine pœnit.

^h epist. 3.

ITEM in ^g epistola, quam Episcopis per Macedoniam constitutis scripsit, dicit. *Non oportet graue videri cuiuscunq; iudicium retractari, quia veritas exagitata sapius magis splendescit in luce, & perniciēs reuocata in iudicium * acrius pœnitentia condemnatur, & fructus diuinus est, iustitiam sapius recenseri.*

ITEM in illa ^h, quam Florentino Tiburtinensi Episcopo misit, mandat terminos à Patribus cōstitutos transiri non oportere, quia nefas est, si quod alter semper possederit, alter inuadat, quod prædictum Episcopum memorat fecisse, quia alterius parrochiam inuaserat.

ⁱ epist. 9.

34. 9. 1. c. 2. c.
cum in.

ITEM in epistola ⁱ Probo Episcopo directā, iubet mulierem de captiuitate reuersam, marito, qui iam aliud inierat cōiugium restitui: quia fide catholica suffragante illud statuit esse coniugium, quod erat primitus gratia diuina fundatum, conuentumq; mulieris secundæ priore superstite, nec diuortio eiectam nullo modo posse esse legitimam.

^k epist. 12.

ITEM, in illa ^k, quam Aurelio Carthaginensi Episcopo scripsit, quantum doleat, se non posse exprimere, dicit, quod Ecclesiā, & præcipuè Episcopos, tanta indignitate & molestia tractari legat & audiat, dum facile manus imponuntur, dum negligenter sacerdotes summus eligitur, & clerici Ecclesiasticorum dogmatum regula nutriti vel honorati inter altaria Christi respuuntur, quasi nefas sit ad primatum venire per ordinem. Nam cum laici & monachi vndecunq; abruptè ad tanti sacerdotii collegium assumuntur, videntur & illi contemni, de quibus oportuerat eligi, & isti malè introumitti, qui præter ordinem irrumpunt potius, quàm eligantur.

^l epist. 8.

ITEM idem suprædictus Papa Alexandro Antiocheno Episcopo scripsit, & mandat, vt si vna prouincia imperiali iudicio diudicatur, Metropolitanus tamen Episcopus secundum pristinum morem prouinciarum solummodò numeretur. Item in eadem eidem præcepit, ne ipse Arrianorum clericos cū sacerdotii, aut ministerii cuiuspiam dignitate suscipiat; quoniam quamuis baptisma eorum ratum esse permittatur, non Spiritum sanctum tamen eos habere cum illo baptisate illisque mysteriis arbitramur; nec eius plenitudi-

nitudinem dare possunt, quæ maximè in ordinationibus operatur.

ITEM Martiano Episcopo per^m epistolam iussit, quatenus eos^m *epist. 21.*
clericos in communionem suscipiat, quos Bonosus, antequam da-
mnaretur, ordinasse cognoscitur.

ITEM scribit^a vniuersis Episcopis in Toletana Synodo con-^a *epist. 24.*
stitutis, & dicit, quod de ordinationibus ab Hispaniæ Episcopis il-
licitè factis fuerat aliquid secundum maiorum traditionem statuē-
dum, nisi perpenderet inde in Ecclesiis quamplurimas perturba-
tiones mouendas. Et enumeratis illis, quæ illicitè gesta esse cogno-
uerat, subiungit ita. *Quæ si singula discutienda mandemus, non modicos
motus aut scandala Hispaniensibus prouinciis, quibus mederi cupimus, de stu-
dio emendationis inducemus. Idcirco remittenda hæc potius putamus. Sed
prouidendum esse mandauit, ne deinceps talia committantur.*

XLIII.

S. ZOSIMVS.

A. ccccvii.

ZOSIMVS, natione Græcus, ex patre Abramio, sedit annum 1.
menses 3. dies 11. Hic ordinauit Episcopos 8. presbyteros 10.
diaconos 3. Solutus est. a. de ergastulo corporis 8. Kalend. Ianuarii.
Hic^a epistolam * Hesitio Salonitano Episcopo scripsit, in qua de^a *epist. 1.*
monachis, quorum solitudo quauis frequentia maior est, & de lai-
cis ad Episcopum festinantibus præcepit, ne quis eorum contra
Patrum præcepta, qui Ecclesiasticis disciplinis per ordinem non
fuisset imbutus, & tēporis approbatione diuinis stipendiis est eru-
ditus, vllatenus ad sumum Ecclesiæ sacerdotiū aspirare præsume-
ret, & non solum in eo ambitio inefficax haberetur, verum & in or-
dinatores eius, vt carerent eo ordine, quem ordinem contra præ-
cepta Patrum crediderant præsumendum.

XLIV.

S. BONIFACIVS.

A. ccccix.

BONIFACIVS, natione Romanus, ex patre Iocundo presbytero,
sedit annos 3. menses 8. dies 7. Hic in contentione vna die cū
Eulalio ordinatur. Et fuit ista dissensio in clero menses 7. & dies 15
Eulalius verò ordinatur in Ecclesia Constantiniana, Bonifacius in
basilica Iulii. Placidia autē Augusta Rauennæ residens cū filio suo
Augusto Valentiniano, audiens hoc, quod Romæ factum fuerat,
Honorio Augusto Mediolani sedēti notificauit. Vnde vterq; missa
imperiali auctoritate ambos de vrbe expelli iusserunt. Sed postea